

**SAMTALEOPLÆG BASERET PÅ:
TÆNKETANK OM KIRKELIGE HANDLINGER
- I ET SAMFUND MED FORSKELLIGE
RELIGIONER OG LIVSTYDNINGER**

Samtaleoplæg til

KIRKELIGE HANDLINGER I ET SAMFUND MED FORSKELLIGE RELIGIONER OG LIVSTYDNINGER

Dette samtaleoplæg er samlet med ønsket om at skabe samtale og måske endda debat om de spørgsmål, der behandles i rapporten *Kirkelige Handlinger i et samfund med forskellige religioner og livstydninger*. Folkekirke & Religionsmøde nedsatte tænketanken bag denne rapport. Tænketankens opgave var at bidrage til præsters teologiske refleksioner omkring religionsmødets pastoralteologiske udfordringer ved konkrete kirkelige handlinger.

ELOF WESTERGAARD
Formand for tænketanken

”

”En præst i den danske folkekirke i dag møder uundgåeligt mennesker med mange forskellige baggrunde, religion og livssyn: Et par skal giftes i kirken, men det er måske kun den ene, der er medlem af folkekirken. Den anden vil kalde sig selv for ikke-troende. Et forældrepar opsøger præsten; kun den ene af dem er døbt, men de har forhandlet sig frem til, at deres barn skal døbes. En mand er død. Han var medlem af folkekirken, men hans nærmeste pårørende er muslimer eller hører til en anden religion. Hvordan tackler vi som præster disse opgaver? Hvordan fører vi samtalerne med dåbs- og brudepar samt med de pårørende, og ikke mindre vigtigt, hvordan varetager vi i sådanne situationer de kirkelige handlinger? Hvor meget hensyn skal vi i de kirkelige handlinger tage til andres tro og livssyn?” (side 4)

INSTRUKTION

Nærværende materiale er udarbejdet med henblik på at sætte rapporten *Kirkelige handlinger i et samfund med forskellige religioner og livstydninger* til debat i folkekirken. Teksterne i rapporten omhandler spørgsmål, som opstår i forbindelse med kirkelige handlinger, hvor deltagerne er fra familier med forskellige religioner og livstydninger.

Materialet indeholder 24 spørgsmålssider, som hver består af citater fra rapporten og spørgsmål hertil. Siderne lægger dermed op til en drøftelse af hvilke muligheder, der er teologisk holdbare, diakonalt forsvarlige og praktisk realiserbare. Samtaledeltagerne får således mulighed for at inddrage både teologiske positioner og konkrete erfaringer.

FORLØB

1. DAN GRUPPER AF 3-4 PERSONER
2. LÆS INSTRUKTION HØJT I GRUPPEN
3. SE PÅ MODELLER OG CASES I KAP. 3 "EN SKITSE AF DET RELIGIØSE LANDSKAB I DAG" I RAPPORTEN (MAX 5 MIN)
4. VÆLG EN SPØRGSMÅLSSIDE
5. FÆLLES AFSLUTNING

Det anbefales, at I danner grupper á 3-4 personer.

Vælg en spørgsmålsside. Læs citaterne op i gruppen, analyser dem og drøft spørgsmålene.

Samtaleoplægget er tematisk struktureret i praktiske, teologiske og ritualteoretiske spørgsmål og perspektiver. Temaerne har hver deres farve. Det anbefales, at I veksler imellem de tre overordnede temaer og dermed lader jer udfordre af forskellige perspektiver.

Afsæt minimum en time til hele forløbet. Sæt det sidste kvarter af til at I svarer på spørgsmål på siden FÆLLES AFSLUTNING.

I RAPPORTEN finder I citaterne i deres oprindelige kontekst.

RITUAL

Peter Lodberg

”

”I Ritualbogen er opført en række ritualer: højmesseordning, dåb (herunder dåb i kirken, hjemmedåb, fremstilling i kirken af døbte børn), nadver i hjemmet, skriftemål, konfirmation, vielse, kirkelig velsignelse af borgerligt indgået ægteskab, begravelse, jordpåkastelse, urnenedsættelse, præstevielse, provsteindsættelse, bispevielse, kirkeindvielse, kirkegårdsindvielse, kapelindvielse. I alt 16 ritualer; nogle meget lange og andre meget korte.

Folkekirken har således en meget bred vifte af ritualer, der kan omfatte både et sakramente og en kapelindvielse. Samtidig må vi gå ud fra, at etableringen af ritualer er uafsluttet, og at der hele tiden sker justering af ritualerne. Det giver en vis frihed i omgangen med ritualer og løbende overvejelser om, hvorvidt der er brug for nye ritualer.” (side 26 i rapporten)

SPØRGSMÅL

- Hvad er et ritual ifølge Ritualbogen?
- Svarer det til jeres forståelse af ritualer?
- Er I stødt på behov for nye ritualer?

PETER LODBERG
Professor i teologi

RITUAL

Ulla Morre Bidstrup

ULLA MORRE BIDSTRUP
Uddannelsesleder ved FUV

"Her er det Roy Rappaport, jeg vil inddrage i ganske vist stærkt simplificeret udgave.

Hvad konstituerer et ritual:

- *at de er overdraget os af andre*
- *at de trænger sig på hos os i situationen*
- *at de er præget af invarians*
- *at de indeholder både ord og handlinger*
- *at de unddrager sig fuld rationel forståelse" (side 40 i rapporten)*

SPØRGSMÅL

- Er Pappaports elementer relevante og dækkende?
- Hvilken ritualteori trækker I på?

RITUAL

Peter Lodberg

”

”I Ritualbogen definerer biskopperne ikke, hvad de forstår ved et ritual i en evangelisk-luthersk kirke, men der er anvisninger på, hvordan ritualet udføres korrekt, og hvad præst og menighedsråd skal gøre, hvis de vil ændre på ritualet. Der er således et stærkt hensyn til orden, men også en betoning af, at ritualet er fællesskabsstiftende for hele folkekirken.” (side 26 i rapporten)

PETER LODBERG
Professor i teologi

SPØRGSMÅL

- Hvilken vægt bør hensynet til orden og fællesskabsstiftelse for hele folkekirken have for jer at se?
- Hvilke grænser trækker I selv i forhold til afvikling af ritualer?

RITUAL

Cecilie Rubow & Peter Lodberg

CECILIE RUBOW
Lektor på antropologi

PETER LODBERG
Professor i teologi

”

”Nogle præster kan i dag velsigne homoseksuelle, andre ikke. Dvs. der er nu en valgfrihed og differentiering i kirkens ritualer.” (Rubow, side 24 i rapporten)

”Samtidig må vi gå ud fra, at etableringen af ritualer er uafsluttet, og at der hele tiden sker justering af ritualerne. Det giver en vis frihed i omgangen med ritualer og løbende overvejelser om, hvorvidt der er brug for nye ritualer.” (Lodberg, side 26 i rapporten)

SPØRGSMÅL

- Hvad betyder denne forskellige praksis i folkekirken og ritualtraditionens uafsluttethed for de muligheder, der gives i jeres konkrete lokale sammenhænge?

RITUAL

Cecilie Rubow

"Men i virkeligheden er vi snarere på vej i mod et differentieret samfund. Et hybridt sammensat samfund, som fx ikke er rent kristent (eller rent muslimsk). [...] Hvis folkekirken som ritualforvalter vil møde samfundet på de differentierede præmisser, må den derfor:

1. Opfinde ritualer til lejligheden
2. Skabe plads for hybriditeten
3. Skabe plads for dialog" (side 24-25 i rapporten)

CECILIE RUBOW

Lektor på antropologi

SPØRGSMÅL

- Er I enige i Cecilie Rubows indledende præmis om det differentierede samfund? Og svarer det til jeres lokale forhold?
- Kan der for jer blive tale om at opfinde ritualer? Og i så fald hvordan vil de se ud?

RITUAL

Cecilie Rubow

”

”Antropologer ... taler om ”rituel kreativitet” og om menneskers og grupperes ”empowerment” igennem ritualer. Dette er et vigtigt spørgsmål for folkekirken: Hvad er ”empowerment” i en folkekirkelig sammenhæng? Hvornår er det, at ritualerne ”virker”, selvom de er opfundne til lejligheden?” (side 25 i rapporten)

CECILIE RUBOW

Lektor på antropologi

SPØRGSMÅL

- Hvilke erfaringer har I med selvopfundne ritualer (bredt forstået)?
- Giver det mening for jer at tale om empowerment af deltagere igennem kirkelige handlinger?

RITUAL

Peter Lodberg

”

”Der er altså en bevægelse, som vi gennemlever i kraft af ritualer, der ritualiserer for os, hvad evangeliet betyder for os: at vi bevæger os fra gammelt til nyt, fra dagligdag til fest, fra død til liv, fra synd til nåde, fra ensomhed til fællesskab, fra afslutning til ny begyndelse. Ritualerne er altså ikke pædagogiske illustrationer af eller en manual til, hvordan livet kan være. Det er en ”happening.” (side 28 i rapporten)

SPØRGSMÅL

- Hvis synet på ritualer som en ”happening” tages som udgangspunkt, hvilken betydning har dette så for jeres vurdering af muligheder for ændring og udvikling af ritualerne?

PETER LODBERG
Professor i teologi

RITUAL

Peter Lodberg

”

”Med en lettere omskrivning af Gerd Theissen kan vi sige, at hvor vi til dagligt affortryller verden, der fortryller ritualer os. De bringer os budskabet om, at her hører hverdagen op! Her bliver det højtideligt. Ritualer sætter en spænding mellem fest og hverdag – måske også en modsætning. Nadveren fortæller os, at vi lever af andres livshengivelse, og dåben beskytter os mod alle vore dødsønsker. ”Sakramenterne lader os se ned i afgrunden. Vi ser først disse afgrunde, når sakramentet beskytter os imod dem.” (”Tro & Tanke” § 166).” (side 28 i rapporten)

SPØRGSMÅL

- Hvis ritualer fortsat skal fortrylle deltagerne, hvad skal der så til, for at det sker?
- Har I erfaringer med noget i eller omkring ritualer som i realiteten affortryller?
- Har I erfaringer med noget i eller omkring ritualer som fortryller?

PETER LODBERG
Professor i teologi

RITUAL

Det religiøse landskab

"I Danmark bor der godt 5,7 mio. mennesker. Ud af befolkningen er godt 4,3 mio. registreret som medlemmer af folkekirken. Det betyder at 1,4 mio. borgere i Danmark ikke er medlemmer af folkekirken.

En del af denne gruppe tilhører andre kirkesamfund, hvoraf det største er Den Katolske Kirke i Danmark på ca. 41.000 medlemmer. [...]

Skøn over andre religioner i Danmark

Muslimere	284.000
Buddhister	25.000
Hinduer	13.000
Jøder	6.000

Trækker vi disse to store grupper fra, er der stadig ca. en million danskere tilbage, som hverken tilhører folkekirken, og som heller ikke tilhører noget andet kendt trossamfund. Hvem er de? Måske tror de på noget andet? Måske tror de ikke på noget?" (side 8 i rapporten)

SPØRGSMÅL

- Hvor tit møder I repræsentanter for den omtalte gruppe på ca. en million i forbindelse med kirkelige handlinger? Hvor tit møder I familier med frikirkelige medlemmer eller medlemmer fra et andet trossamfund?
- Hvilke forventninger har ovennævnte grupper ifølge jeres erfaringer til præsten og kirken?

RITUAL

Annette Due Madsen

ANNETTE DUE MADSEN
Psykolog & chefkonsulent

SPØRGSMÅL

- Hvem er de "nye" ritualdeltagere, som kirken møder i det flerreligiøse samfund i dag? Hvem har I selv erfaringer med?

”Annette Due Madsen skriver at det er "sjældent at en bevidst kristen gifter sig med en bevidst muslim. Ofte er den ene eller begge hhv. kulturkristen eller kulturmuslim." (s 32 i rapporten)

SPØRGSMÅL

- Svarer jeres egne erfaringer til ovenstående?

”I forbindelse med en case med et par, hvor den ene er kulturkristen og den anden ateist skriver Annette Due Madsen: "Ofte vinder den "mest troende" dvs. som regel ateisten, der ofte har truffet et bevidst valg." (s 34 i rapporten)

SPØRGSMÅL

- Hvem er de "mest troende" i de par I møder?

PRAKSIS

Samarbejde omkring kirkelige handlinger

Præsten har en central rolle og et overordnet ansvar for afvikling af de kirkelige handlinger, men i samspil med hvem og hvordan? Svar på nedenstående refleksionsspørgsmål:

SPØRGSMÅL

- Hvem aftales og udvikles der sammen med?
- Hvem deltager i evaluering og refleksion?
- Hvordan inddrages menighedsrådet i arbejdet med kirkelige handlinger?

PRAKSIS

Det religiøse landskab

"Ægteskab imellem to med henholdsvis dansk og ikke-dansk oprindelse er på landsplan 6 % af indgåede ægteskaber. [...] En kvinde med dansk baggrund der gifter sig med en mand med ikke-vestlig baggrund har tre gange så stor risiko for at blive skilt indenfor de første 5 år som hvis ægteskabet var med en mand med dansk baggrund. (side 10-12 i rapporten)

Vestlige lande i alt 265.234		Ikke-vestlige lande i alt 472.768	
Polen	42.500	Tyrkiet	62.219
Tyskland	32.477	Irak	31.394
Rumænien	23.823	Syrien	27.141
Norge	17.090	Libanon	26.039
Sverige	15.714	Pakistan	24.357
Storbritannien	14.908	Bosnien	22.809
Litauen	11.778	Somalia	20.510
USA	9.222	Iran	19.382
Island	8.720	Afghanistan	17.195
Bulgarien	8.476	Jugoslavien	15.307
Italien	7.715	Vietnam	15.067
Holland	7.456	Kina	12.600
Frankrig	6.195	Thailand	11.782
Spanien	5.670	Filippinerne	11.747
Letland	5.191	Sri Lanka	11.643

SPØRGSMÅL

- Slår disse statistiske oplysninger også igennem i de livshistorier, som I kender til?

PRAKSIS

Annette Due Madsen

ANNETTE DUE MADSEN
Psykolog og chefkonsulent

”

”Selvom vi har en særdeles høj brudprocent i Danmark, så har de, der bliver gift, dobbelt så stor chance for at bevare parforholdet i forhold til de par, som ikke indgår ægteskab. Men kirken har desværre ikke samme tradition for at give rammer og støtte, når hverdagen efter brylluppet kommer og kriser opstår. Den diakonale udfordring ser jeg som en særdeles vigtig opgave for kirken fremadrettet.” (side 20 i rapporten)

SPØRGSMÅL

- Hvilke rammer og hvilken støtte giver dit sogn til brudepar efter brylluppet?
- Hvilken diakonal udfordring kan identificeres? Ikke mindst i forbindelse med blandede ægteskaber? Har kirken noget at tilbyde i forbindelse med børneopdragelse, overgangsritualer og kriser?

PRAKSIS

Henning Nabe-Nielsen

HENNING NABE-NIELSEN

Hospitalspræst

”

”Mange af dem (kræftpatienter red.) anser ikke sig selv for at være religiøse, men en gang imellem er de det alligevel. Dvs. en situativ religiøsitet. Mange af dem oplever at indgå en pagt med hospitalet: De skal være positive og leve op til hospitalets krav, så vil de til gengæld få helbredelsen fra hospitalet. I tilspidsede situationer kommer ritualerne så på banen. De benyttes ikke, fordi de har en bestemt betydning. Ritualerne bliver snarere en slags gestushandling - mange siger efterfølgende: ”Nu kom der ligesom ro på!” (side 36-37 i rapporten)

SPØRGSMÅL

- Har I erfaringer med pludseligt opståede behov for kirkelige handlinger?
- Hvad præger sådanne situationer og ritualer?

PRAKSIS

Annette Due Madsen

ANNETTE DUE MADSEN
Psykolog og chefkonsulent

”

”Det er netop i livsovergangene, at vi udfordres på vores identitet og på forskellene. Livsovergangene er en slags forstørrelsesglas. I livsovergangene kan man komme i en dobbeltkonflikt både med sine nærmeste og med sig selv. Man skal da slås med værdier og mening både med sig selv og med en anden person samtidigt. Livsovergangene kan bidrage til, at vi går fra det ubevidste til det bevidste plan. Det vil sige, at præster måske netop er med til at bevidstgøre tingene. Man kan dermed også aktivere dilemmaer og problematikker. Som præst skal man være klar over, at man muligvis indtager den rolle.” (side 33 i rapporten)

SPØRGSMÅL

- Når I bedømmer ønsker og behov fremsat i forbindelse med samtaler inden kirkelige handlinger, hvad betyder så den særlige livssituation som disse mennesker står i for jeres vurdering?

PRAKSIS

Ulla Morre Bidstrup

ULLA MORRE BIDSTRUP
Uddannelsesleder ved FUV

”

”I ritualer er det betydningsfulde koncentreret, og når noget vigtigt sker for os, vil vi derfor gerne have vores individualitet sat i spil midt i ritualerets utrolige magtfuld. Det kan være i form af det individuelle sted – brylluppet i kolonihaven – det kan være det individuelle lydspor – afdødes yndlingsrock-nummer ved begravelsen – det kan være i form af lidt spirituelle elementer ved barnedåben – dåbsvand fra en helligkilde eller flod, hvor den nyslåede farmor har været på selvudviklingsferie.” (side 42 i rapporten)

SPØRGSMÅL

- Hvilke erfaringer har I med at imødekomme ønsker om nye traditioner?
- Hvad vil være udenfor skiven?
- Hvad vil være indenfor skiven?

PRAKSIS

Hvilken praksis ønsker vi?

SPØRGSMÅL

- Hvilke ønsker og behov kommer til udtryk blandt medlemmer og familier, hvor der ikke er forskellige religioner eller livssyn?
- Hvilke ønsker og behov kommer til udtryk blandt medlemmer og familier, hvor der er forskellige religion og livssyn?

PRAKSIS

Hvilken praksis ønsker vi?

SPØRGSMÅL

- Hvordan forholder I jer til forskelle i ritualforvaltningen inden for sognet/i provstiet?
- Er det en fordel, at der er forskelle, eller ønsker I en højere grad af ensartethed end nu?

PRAKSIS

Nissen, Westergaard & Bidstrup

MICHAEL KROGSTRUP NISSEN

Provst

ELOF WESTERGAARD

Biskop i Ribe Stift

ULLS MORRE BIDSTRUP

Uddannelsesleder ved FUV

De kirkelige handlinger må ikke være:

- *I konflikt med den kristne bekendelse (Nissen, side 16 i rapporten)*

De kirkelige handlinger skal være:

- *Tydelig forkyndelse*
- *Med Kristus som fortegn (Westergaard, side 4 i rapporten)*

"Jeg har derfor altid, hvor flere religioner var repræsenteret, insisteret på, at ritualerne blev afviklet efter hinanden, ikke samtidig eller blandet. For vi kan alle sammen forholde os respektfuldt midt i deltagelsen i et ritual, der refererer til en anden religion end vores. Men bliver det et stort sammensurium, holder ritualet op med at være ritual og bliver en opvisning i interessante kulturelle elementer og tolerance som en religion i sig selv." (Bidstrup, side 43 i rapporten)

SPØRGSMÅL

- Hvilke bud på kriterier for ritualpraksis vil I opstille?

TEOLOGI

Elof Westergaard

”

”Når forskellige livssyn og religion er i spil for dem, som de kirkelige handlinger angår, bliver kompleksiteten imidlertid øget. Dialogen og høfligheden bliver her endnu vigtigere, men det er samtidigt klart, at det skal stå tydeligt frem, at det, som sker i kirken, sker altid med Kristus som fortegn.” (side 4 i rapporten)

ELOF WESTERGAARD

Biskop i Ribe Stift

SPØRGSMÅL

- Hvordan kan kirken gøre det tydeligt, at Kristus er fortegn - i samtalerne og i selve ritualerne?

TEOLOGI

Michael Krogstrup Nissen

MICHAEL KROGSTRUP NISSEN

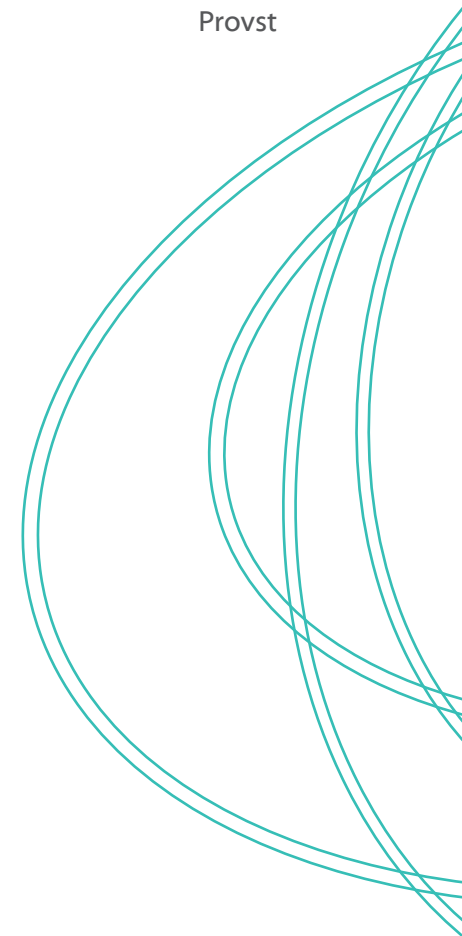
Provst

”

”Samtalen og relationen kommer til at stå centralt. Samtalen kan sammenlignes med det at lave en kol-lage. Her er det ikke kirken, der kommer med alle brikkerne. Kirken er ikke et afsondret system for troen. I samtalen må der være en tiltro til Guds engagement i verden.” (side 17 i rapporten)

SPØRGSMÅL

- “Kirken er ikke et afsondret system for troen” - hvad betyder dette udsagn, og hvilken betydning har udsagnet for hand-lemuligheder i forhold til kirkelige handlinger?

TEOLOGI

Michael Krogstrup Nissen

MICHAEL KROGSTRUP NISSEN

Provst

"Inkarnationsteologi åbner for mig i ritualforvaltningen en mulighed for at åbne op og imødekomme den anden uden at miste egen identitet og gøre den kirkelige handling utydelig. Andre teologiske veje og fikspunkter (fx et trinitarisk eller et pneumatologisk udgangspunkt) vil give andre perspektiver på problemstillingerne og vil måske tilsvarende give andre pastoralteologiske handlemuligheder i forhold til folkekirkens ritualer i religionsmødet." (side 17 i rapporten)

SPØRGSMÅL

- Hvilken teologi trækker I på i mødet med ritualdeltagerne?
- Inkarnationsteologi, pneumatologisk teologi, trinitarisk teologi eller andet teologisk grundstof?
- Hvilken forskel gør det, når man anvender forskellige teologiske synsvinkler?

TEOLOGI

Peter Lodberg

”

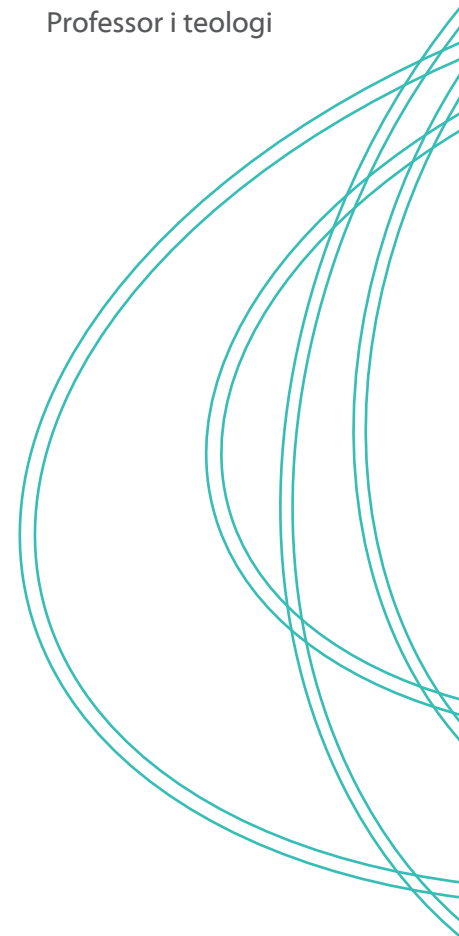
”Vi møder her begrebet om adiaphora, dvs. mellemting, der i forlængelse af Confessio Augustana VII og XXVIII går ud på, at forkyndelsen i form af liturgi og ritualer ikke er nødvendige med hensyn til frelsen. Gudstjenestens tider, rum, indretning, anvendelse af klæder og musik skal tjene evangeliets forkyndelse, men er ikke selv evangelium. Liturgi og ritualer skal være i orden, fordi de udgør den ramme, som evangeliet lyder i.” (side 27 i rapporten)

SPØRGSMÅL

- Hvordan sikrer vi, at ritualer bidrager til forkyndelse af evangeliet?

PETER LODBERG
Professor i teologi

TEOLOGI

Peter Lodberg

”

”Gudstjenestens tider, rum, indretning, anvendelse af klæder og musik skal tjene evangeliets forkyndelse, men er ikke selv evangelium. Liturgi og ritualer skal være i orden, fordi de udgør den ramme, som evangeliet lyder i. Derfor er de ikke ligegyldige, selvom de ikke er uforanderlige. Hvis vi gør adiaphora til frelsesanliggende, så bekender vi os if. Konkordieformlen art. X i en bekendelsessituation, status confessionis. Ritualerne peger således også tilbage til folkekirkens bekendelsestradition, og også her er der en stor frihed, så længe vi holder os for øje, at ritualer skal kunne stå sin prøve i forhold til evangeliets forkyndelse.” (side 27 i rapporten)

SPØRGSMÅL

- Hvilken forståelse af liturgi og ritualer ligger der i folkekirkens bekendelsestradition?

PETER LODBERG
Professor i teologi

TEOLOGI

Peter Lodberg

”

”Traditionelt siger vi i religionshistorien, at ritualer er til, så vi kan forhandle os til gudernes gunst jf. princippet om noget for noget. I luthersk teologi er det lige omvendt. Her gælder princippet nåde for intet, fordi det er evangeliets princip. Ritualerne i Ritualbogen kredser om det princip, når de alle indeholder en tanke om, at det er gennem ritualer, at vi får vi del i et nyt og anderledes liv, end det vi kender.” (side 28 i rapporten)

PETER LODBERG
Professor i teologi

SPØRGSMÅL

- Hvilken teologisk tydning ligger ifølge Peter Lodberg i Ritualbogens ritualer?
- Hvilken betydning har det for valgmuligheder i ritualafviklingen?

FÆLLES AFSLUTNING

- Hvilke handlemuligheder har I allerede?
- Hvilke handlemuligheder ønsker I at have i forbindelse med kirkelige handlinger?
- Hvilke spørgsmål er uafklarede og kræver senere bearbejdning?

MATERIALET ER UDARBEJDET AF:

Stiftssamarbejdet "Folkekirke og Religionsmøde"

Peter Bangs Vej 5B

2000 Frederiksberg

Tlf. 38 38 49 91

www.religionsmoede.dk

mail@religionsmoede.dk

LITTERATUR & IDÉER

- Tre liturgiske fagudvalg om 'gudstjenesten', 'autorisation og frihed' og 'dåb og nadver' afleverer rapporter – den første i foråret 2018. Læs den [her](#).
- Kritisk forum for praktisk teologi nr. 145, sept. 2016; "Religionsteologi i praksis". Læs den [her](#).
- Kroppen i liturgien: - teologiske og antropologiske perspektiver
Nielsen, B. F. nov. 2011 Kroppens teologi - teologiens krop: Artikler redigeret af Kirsten Busch Nielsen og Johanne Stubbe Teglbjærg. Nielsen, K. B. & Teglbjærg, J. S. (red.). 1 udg. Frederiksberg: Forlaget Anis, Bind 1, s. 293 - 314 22 s.
- Genopførelser. Ritual, kommunikation og kirke
Nielsen, B. F. 2004 København: Forlaget Anis. 222 s.
- Læs om Jette Bendixen Rønkildes postdoc på teologi på Aarhus Universitet [her](#).

REKVIRERING

Samtaleoplægget er udarbejdet på baggrund af rapporten "Kirkelige handlinger i et samfund med forskellige religioner og livstydninger", som kan læses på Folkekirke & Religionsmødes hjemmeside [her](#). Hvis du ønsker ét eller flere fysiske eksemplarer tilsendt, kan rapporten rekvireres via AKB@religionsmoede.dk.

MATERIALET ER UDARBEJDET AF:

Stiftssamarbejdet "Folkekirke og Religionsmøde"

Peter Bangs Vej 5B
2000 Frederiksberg
Tlf. 38 38 49 91
www.religionsmoede.dk
mail@religionsmoede.dk

